

Asia: VN/18359/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi kaivostoiminnasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) lausunto asetusluonnoksesta ja perustelumuistiosta on jaoteltu pykäläkohtaisesti.

3 §

Tukes ehdottaa, että perustelumuistoon lisätään informatiivinen maininta siitä, että jätehuoltosuunnitelma voidaan esittää erillisen suunnitelman sijaan myös muulla asianmukaisella tavalla hakemusasiakirjassa. Korkeimman hallinto-oikeuden 15.8.2024 antamassa ennakkopäätöksessä KHO:2024:97 on käsitelty muun muassa jätehuoltosuunnitelman esittämistapaa.

4 §, 10 § ja 14 §

Tukes ehdottaa, että asetusluonnoksen pykälien 4, 10 ja 14 kirjoitusasut muutettaisiin samanlaisiksi.

Asetusluonnoksen 4 §:n tekstin perusteella kahden viikon määräaika sovellettaisiin vain malminetsintäalueen kiinteistöjen ja naapurikiinteistön omistajiin ja muihin oikeudenhaltijoihin. Tukes katsoo, että myös malminetsintäalueen kunnille, muille asian kannalta merkittävälle viranomaisille, saamelaiskäräjille, kolttien kyläkokoukselle ja paliskunnille on tärkeää saada ajoissa tieto yleisötilaisuuden järjestämisestä.

Asetusluonnoksen 10 §:n mukaan kaivosviranomaisen järjestämästä kullanhuuhdonta koskevasta vuosittaisesta yleisölle avoimesta tilaisuudesta on ilmoitettava sekä maanomistajille että muille tahoille kirjallisesti viimeistään kaksi viikkoa ennen tilaisuutta. Vastaava kahden viikon ilmoitusvelvollisuus, mutta ilman viimeistään-sanaa, ehdotetaan asetettavaksi 14 §:ssä kaivosluvan luvanhaltijalle.

Kaivoslain 14 §:n 3 momentin mukaan asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kaivosviranomaiselle toimitettavasta malminetsintää koskevasta selvityksestä sekä yleisölle avoimesta tilaisuudesta ja sen sisällöstä. Vastaava säännös kullanhuuhdonnan osalta on kaivoslain 28 §:n 3 momentissa ja kaivosten osalta kaivoslain 18 §:n 4 momentissa.

Kaivoslaissa tilaisuudesta ilmoittamiselle ei ole säädetty määräaikaakaan eikä lain esitöissä (HE 126/2022) mainita määräaikaakaan. Kahden viikon määräaikaakaan ei myöskään mainita asetusluonnoksen perustelumuihistiossa eikä sen asettamista tai sen pituutta ei ole perusteltu. Kun huomioidaan, että edellä mainitut kaivoslain mukaiset yleisölle avoimet tilaisuudet ovat luonteeltaan informatiivisia eikä tilaisuuksissa ole kysymys asianosaisten oikeuksiin vaikuttavasta asiasta, velvoittavan määräajan asettamista ja sen pituutta olisi hyvä perustella perustelumuihistiossa.

23 §

Pykäläluonnoksen 2 momentin viittaus pitäisi 20 §:n sijasta olla 22 §:ään.

24 §

Asetusluonnoksen perustelumuihistiossa kohdan 5 osalta mainitaan, että ”varausilmoitukseen olisi liitettävä muut...”. Kysymys on kuitenkin kaivoslupahakemukseen liitettävistä asiakirjoista.

Tukes ehdottaa, että asetusluonnoksen 24 §:n 5 kohdan tekstiä selvennettäisiin siten, että edellään sanan tilalle lisättäisiin ”kaivoslain” (kaivoslain 34 §:ssä tarkoitettu selvitys).

27 §

Perustelumuihistion 1 momentin perusteluissa viitataan 20 §:ään. Oikea viittaus olisi 22 §:ään. Asetusluonnoksen tekstissä pykäläviittaus on oikein.

30 §

Perustelumuistiossa 30 §:n perusteluissa todetaan, että pykälän 3 momentin kohdan 1 mukaan arvioissa tulisi ottaa huomioon pykälän 1 momentin alakohdissa 2—9 tarkoitetut tiedot. Kuitenkin asetusluonnoksen 30 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan edellä 2 momentin tarkoittamassa arvioinnissa on otettava huomioon edellä 1 momentin alakohdissa 2—7 tarkoitetut tiedot.

Perustelumuistiossa 34 §:n perusteluissa todetaan, että käytetyistä koneista johtuva melu saattaa aiheuttaa esimerkiksi poronhoitoa ja metsästystä vaikeuttavaa melua. Perustelumuistiossa olisi hyvä täsmentää, vaikeuttaako mahdollinen melu metsästystä sen vuoksi, että se karkottaa riistaeläimiä vai sen vuoksi, että melu peittää metsästäjien ääniä. Kysymys voi olla myös kummastakin vaikutuksesta.

41 §

Tukes ehdottaa, että pykäläluonnoksesta poistetaan 2 momentin toinen lause sekä koko 3 momentti.

Poistetuksi ehdotetuissa kohdissa mainitut asiat ovat kaivoslaissa säädettyjä ja hallintomenettelyyn kuuluvia perusteluvaatimuksia. Lisäksi kohtien perusteella voidaan ymmärtää asia siten, että päätös laadittaisiin yhdessä yhteistyön osapuolten kesken eikä kaivosviranomaisen itsenäisenä harkintana. Näin ollen teksti on ristiriidassa kaivoslain kanssa ja myös perustelumuistion tekstin kanssa.

43 §

Kaivoslain 100 §:n 2 momentin mukaan louhintakorvauksen vuotuinen suuruus kiinteistöä kohti on 50 euroa hehtaarilta. Samaisen pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan lisäksi louhintakorvauksena maksetaan 0,15 prosenttia vuoden aikana louhitun ja hyödynnetyn metallimalmin kaivosmineraalien lasketusta arvosta.

Asetukseen ehdotetun 43 §:n 1 momentin mukaan kaivosluvan haltijan on kaivoslain 100 §:n 6 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen liitettävä laskelma kaivoksesta louhitun ja hyödynnetyn malmin sisältämän ja hyödyksi saadun metallin määrästä. Kaivoslaissa ei ole mainittu käsitettä ”hyödyksi saadun”. Vaikka asetusehdotuksen 43 §:n todetaan perustelumuistiossa vastaavaan voimassa olevan kaivosasetuksen 33 §:ää, Tukes ehdottaa käsitteen ja ”in situ”-arvon määritelmän sekä laskentasääntöjen täsmentämistä perustelumuistiossa. Terminologia ei välttämättä ole tuttua

kaikille kaivoslakia ja kaivosasetusta lukeville. Esimerkiksi perustelumuistion kappalejaon muuttamisella tekstistä tulisi helpommin ymmärrettävä.

Levä Kirsi
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

Talsta Minna
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto